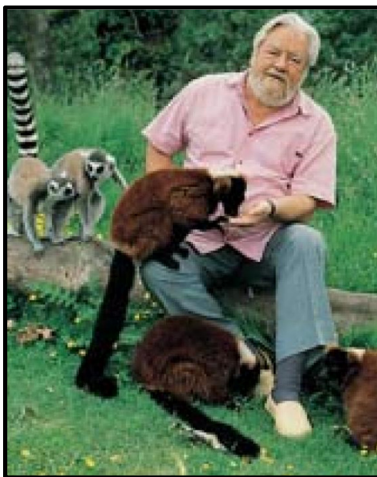

לכבוד חודש הקריאה! ג'ראלד דארל- לחובבי הטבע, הספרות ומה שביניהם

"לפנינו ניצב כתם אדמה בצבע חום- שוקולד מוקף ערפילי קצף. זה היה האי קורפו, ועינינו ניסו להבחין בצורות ההרים, לגלות עמקים... אך הכול נותר כצללית. ואז לפתע התרוממה השמש מעל לאופק, והשמיים הפכו לזיגוג כחול וחלק כעיני של עורבני..." ("משפחתי וחיות אחרות", ג. דארל, עמוד 18).

מי מאתנו לא היה רוצה לעבור לאיזה אי יווני, לשבת כל היום בין שיחי ההדס והאברש, לחקור לגונות כחולות ולטפס על עצי זית בחיפוש אחרי ציפורים מקננות? יש מישהו שהחלום הזה היה לו למציאות, מישהו שהיה יכול לראות בכל חלקת אבנים קטנה או גינת ירק גן עדן עלי אדמות- זה היה ג'ראלד דארל (1925-1995).

למי שהשם הזה מוכר לו, כנראה שהוא חובב זיאולוגיה או ספרות מושבע, או גם וגם. ג'ראלד דארל היה זואולוג מהידועים והמשפיעים בעולם, הוא הקים חוות להשבת בעלי חיים ואת המכונים הראשונים לשמירת בעלי חיים הנמצאים בסכנת הכחדה. כדי לממן את מסעות המחקר שלו, הוא כתב סדרת ספרים שהצליחו מאוד בעולם, המספרים על ילדותו. בשנת 1935 בהיותו בן 9, עבר עם אמו ושלושת אחיו הגדולים מאנגליה הקרה לאי היווני קורפו, אי שעד היום ידוע בחופיו הבתוליים ובכרמי הזיתים המרשימים המכסים את רוב האי. לג'רי הנלהב היה האי עולם ומלואו של

בחברת חבריו הטבעיים.
ג'ראלד דארל

חיים שיש לחקור אותם. האהבה והסקרנות לכל החי בעולם חוץ מבני אדם היה מרתק בעיניו, ובספריו הוא מתאר את התצפיות והגילויים שהיה עורך בסיריו באי בליווי של כלבו הנאמן רוג'ר, וגם את תגובות בני משפחתו לתחביב שלו. היה ברור לאמו ולאחיו שעל הילד לקבל חינוך הולם. אולם אף מורה לא הצליח ללמדו דבר כל עוד לא נכללו בתוכו צדפות וציפורים, וכששבו לאנגליה פרש מהלימודים סופית בגיל 15.

"תיאדור היה עומד זקוף ומצוחצח על סף השלולית וגורף בזהירות מים בעזרת הרשת הקטנה שלו ואז מרים אותה ומציץ בהתלהבות בבקבוק הזכוכית הקטן שהתנווד בקצה ואליו התנקזו יצורי המים המזעריים. 'אהה!' היה אומר לעיתים ובקולו ניגון נלהב וזקנו סומר ' אני מאמין שזו סריודפניה לטיקאודה!" ("משפחתי וחיות אחרות", עמ' 143).

מהר מאוד התחבר ג'ראלד דארל לחוקר הטבע היווני תיאדור סטפנידאס ויחד היו יוצאים למסעות מחקר ואיסוף ברחבי קורפו. על שמו של תיאדור קוראים 3 מינים של אורגניזמים ימיים והיה ידוע גם כרופא ומשורר. תיאדור היה כמנטור לג'רי הילד ולימד אותו שיטות מחקר שונות ובעיקר היה שותף לאובססיה של ג'רי לבע"ח, שאף אחד מבני משפחתו לא היה ערב לה. אם כבר, היו בני משפחתו קורבנות לבע"ח השונים שג'רי היה מביא הביתה. ביניהם שחף עצבני, עקרבים שחורים, זוג נחשי מים, קרפדות זקנות, צבים וחרקים שונים, את חלקם פגשו בני המשפחה תוך כדי אמבטיה או בקופסאות גפרורים, והם היו לחלק משגרת יומם הבלתי צפויה.

"ליל אחד הופיע זוג נמנמים על העץ מעלי, והם רדפו זה אחר זה במרץ רב ברחבי הטבע מזנקים מעץ לעץ כלוליינים...היצורים הללו ריתקו אותי עד כדי כך שהייתי נחוש ללכוד אחד. הזמן המתאים ביותר היה כמובן ביום, בשעה שישנו..." ("משפחתי וחיות אחרות", עמ' 150).

גישתו של ג'ראלד הצעיר לטבע הייתה איסוף בע"ח ממקומם הטבעי וגידולם בבית לצורכי מחקר, גישה שהייתה מקובלת שנים רבות אצל מי שהגדירו עצמם כחובבי טבע ושומרי טבע. במקרה של נמנמי העצים, החיפוש הוביל בסופו של דבר ללכידה של שעיר (מין של דורס לילה קטן) שנח בכוך העץ וקיבל את השם יוליוס. עקירת בע"ח מבית גידולם הטבעי נחשבת היום כפגיעה מובהקת בטבע ובחי שבו. חלק מחובבי הטבע בעבר, ביניהם דארל, שינו את גישתם עם בגרותם. דארל המשיך בעבודת האיסוף, אך הגדיר מחדש את חוקיו וכן את יעדיו של גן החיות. הוא טען כי יש לאסוף לגידול בשבי רק בע"ח הנמצאים בסכנת כליה שיש צורך להצילם מהכחדה, ולא לשם תצוגה בלבד. מכאן שיש לשמר גם בע"ח שאינם "רווחים" מבחינה תיירותית, ואין לאסוף ולהפריז בפרטים של בע"ח שאינם בסכנת הכחדה. על כל גן חיות לראות את עצמו כמקום המיועד לחנך לשמירה על בע"ח ולהצילם.

בשנות ה-70 הקים דארל את "קרן ג'רזי לשימור בע"ח" וב-1985 את "הקרן לשימור חיות הבר בקנדה" וכן "מרכז קנדה", שתיהן פעילות עד היום ובהן עבד דארל עד יום מותו. דארל דאג מאוד לנוחיות בע"ח ולספק להם תנאי מחייה אידיאליים ומזון מגוון לפי צרכיהם. עדיין יש שיטענו כי חיות בר בשבי, אינן כבר חיות בר חופשיות והאם הגידול בשבי שווה בערכו לגידול בטבע? מנגד יש שיטענו כי זהו המוצא האחרון לשמירתם, ואיסוף לשם מחקר הכרחי לשמירה על החיים בטבע. שתי הגישות מראות על אהבה לטבע. ואולי זה כל מה שצריך...?

נ.ב. הכתבה מוקדשת למדריך הבוגר שלנו לשעבר, אחיעד סוירי, שגם בשבילו עולם החי זה לא רק תחביב, אלא דרך חיים.

עזר במימון מסעות המחקר.
ספרו "משפחתי וחיות אחרות"